Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1984/85:20

om det statliga arbetsgivaransvaret i vissa rättstvister (prop. 1984/85:134)

Sammanfattning

Utskottet biträder ett regeringsförslag om ändring i lagen om offentlig anställning (15 kap. 8 §). Ändringen innebär att staten i vidgad omfattning skall anses som arbetsgivare i tvister om statligt reglerade anställningar hos någon annan än staten. En motion med begäran om avslag på lagändringen avstyrks.

Propositionen

I proposition 1984/85:134 föreslår regeringen efter föredragning av statsrådet Holmberg att riksdagen skall anta ett inom civildepartementet upprättat och av lagrådet granskat förslag till lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning med i propositionen vidtagen, redaktionell ändring.

Det till propositionen fogade lagförslaget har följande lydelse:

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 8 § lagen (1976:600) om offentlig anställning[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	15 kap. 8 §
Även om en arbetstagare är anställd hos någon annan än staten, skall staten anses som hans arbetsgivare i tvister som rör beslut av en statlig myndighet om anställnings upphörande eller om disciplinansvar, avstängning eller läkarundersökning enligt denna lag.	*I en sådan tvist med anledning av beslut av en statlig myndighet, som skall handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister, skall staten anses som arbetsgivare även när tvisten avser en anställning hos någon annan än staten.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985.
2. I mål som har anhängiggjorts vid en domstol före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

[1] Lagen omtryckt 1982:100

Motion

I motion 1984/85:3044 av Börje Hörnlund (c) yrkas att riksdagen beslutar avslå proposition 1984/85:134 med förslag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning.

Utskottet

Propositionen behandlar arbetsgivaransvaret i vissa rättstvister på det statligt reglerade området.

På den offentliga sektorn gäller för vissa grupper anställda ett s. k. dubbelt huvudmannaskap. Härmed avses arbetstagare som har statligt reglerade anställningar hos andra arbetsgivare än staten. Den största gruppen av sådana arbetstagare är lärare och skolledare m. fl. med kommunerna som arbetsgivare. En annan betydande grupp utgörs av tjänstemän hos försäkringskassorna. Att dessa icke-statligt anställda har anställningar som är statligt reglerade innebär att deras avlöningsförmåner fastställs under medverkan av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (i allmänhet statens arbetsgivarverk).

Det dubbla huvudmannaskapet innebär vidare att det i vissa fall ankommer på statliga myndigheter att fatta beslut beträffande de personalkategorier det här gäller. Om det nu uppstår en tvist om ett sådant beslut, skall tvisten i en del av fallen avgöras enligt lagen om rättegången i arbetstvister (arbetstvistlagen), dvs. av arbetsdomstolen eller en tingsrätt. Det kan förefalla naturligt att det är staten som i sådana fall uppträder som part i målet i stället för den icke-statlige arbetsgivaren, som inte haft med beslutet att göra.

Med nuvarande regler i 15 kap. 8 § i lagen om offentlig anställning (LOA) är det också staten som i situationer av detta slag anses såsom arbetsgivare. Statens arbetsgivaransvar är dock begränsat till arbetstvister som gäller en anställnings upphörande, disciplinansvar, avstängning samt läkarundersökning (vid utredning om bristande tjänstduglighet). Skulle en arbetstvist gälla ett annat ärende än nu nämnts, blir det den icke-statlige arbetsgivaren, t. ex. en kommun eller en försäkringskassa, som får inträda som part i målet. Detta kan inträffa om – för att illustrera det sagda med ett par exempel – skolöverstyrelsen tillsätter en lektorstjänst i en gymnasieskola eller riksförsäkringsverket tillsätter en tjänst vid en försäkringskassa, varefter beslutet angrips av en medsökande, som påstår att beslutet är könsdiskriminerande enligt jämställdhetslagen.

I propositionen föreslås att den nu gällande begränsningen av det statliga arbetsgivaransvaret till vissa ärendetyper slopas genom ändring i den ovannämnda paragrafen i LOA. Börje Hörnlund (c) motsätter sig i motion 3044 den föreslagna lagändringen. Han hänvisar till att kommun- och landstingsförbunden ställt sig avvisande till lagändringen och anser att det vore bättre att lösa frågan om ställföreträdarskapet i arbetstvister genom att

klart ange att den som har arbetsgivaransvaret för anställd personal också skall vara arbetsgivarföreträdare vid arbetstvister.

Formellt innebär motionens avslagsyrkande att staten som hittills skall ha det efterföljande arbetsgivaransvaret vid tvister om statliga myndigheters beslut i de fall som nu anges i LOA, dvs. i uppsägnings- och disciplinärenden m. m., medan de icke-statliga arbetsgivarna, kommuner, försäkringskassor m. fl., får motsvarande ansvar för statliga myndigheters beslut i andra typer av ärenden. Utskottet anser för sin del att en sådan ordning är otillfredsställande och instämmer i regeringens bedömning att det måste anses rimligt att staten tar ett efterföljande avsvar för beslut i alla ärenden som meddelas av statliga myndigheter och som leder till arbetstvister av nu åsyftat slag.

Det bör tilläggas att med det dubbla huvudmannaskapet på bl. a. läraområdet följer problem vilka kan ställa kommuner och andra huvudmän i svårhanterliga situationer, bl. a. såsom motionären exemplifierat. Men – som framhålls i propositionen – även staten kan av motsvarande skäl få svårigheter vid fullgörandet av arbetsgivaransvaret. Det föreliggande lagstiftningsärendet ger dock enligt regeringens bedömning inte utrymme att lösa sådana med det dubbla huvudmannaskapet sammanhängande problem. Utskottet instämmer häri och anser att ärendet inte heller ger underlag för att initiera överväganden i den vittsyftande frågan att ersätta rådande huvudmannaskapsförhållanden med en annan ordning. Det för dagen aktuella ärendet har det begränsade syftet att få till stånd en mer konsekvent och lätthanterlig reglering av partsförhållandet på arbetsgivarsidan i de arbetstvister det här gäller. En regeländring med den inriktningen bör kunna genomföras oavsett inställning till de nyss berörda problemen med det dubbla huvudmannaskapet. Därför tillstyrker utskottet regeringens förslag till lagändring och avstyrker följaktligen motionens avslagsyrkande.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:134 samt med avslag på motion 1984/85:3044 antar det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning.

Stockholm den 2 maj 1985

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
FRIDA BERGLUND

Närvarande: Frida Berglund (s), Erik Johansson (s), Karin Andersson (c), Anders Högmark (m), Marianne Stålberg (s), Karin Flodström (s), Lahja Exner (s), Gustav Persson (s), Sonja Rembo (m), Elver Jonsson (fp), Lars-Ove Hagberg (vpk), Sten Östlund (s), Ingrid Hemmingsson (m), Håkan Stjernlöf (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c).

minab/gotab Stockholm 1985 82755